

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

472. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ, KTERÉ SE KONALO VE DNECH 15. A 16. ČERVNA 2011

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru na téma „Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Zdanění finančního sektoru“

KOM(2010) 549 v konečném znění

(2011/C 248/11)

Zpravodaj: **pan Stasys KROPAS**

Dne 7. října 2010 se Evropská komise, v souladu s článkem 113 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Zdanění finančního sektoru

KOM(2010) 549 v konečném znění.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 31. května 2011.

Na 472. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 15. a 16. června 2011 (jednání ze dne 15. června 2011), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 102 hlasy pro, 16 hlasů bylo proti a 28 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá veškeré úsilí Komise zacílené na umožnění obnovy růstu, odolnosti a finanční stability. Stabilita a efektivita finančního sektoru, a tedy omezení nadměrného rizika, stejně jako vytváření vhodných stimulů pro instituce finančního sektoru, by měly být zajištěny prostřednictvím vhodné regulace a dohledu. V tomto smyslu EHSV nedávno vyjádřil podporu vývoji projektu Fondu pro řešení problému bank jako součásti rámce pro krizový management.

1.2 V důsledku krize musely vlády usilovat o fiskální konsolidaci, aby byly schopné čelit jejím nákladům a širším sociálním a ekonomickým dopadům. EHSV má za to, že by měl finanční sektor k tomuto úsilí podstatně a spravedlivě přispět.

1.3 Jak bylo zdůrazněno ve sdělení Komise, rostoucí počet členských států již přijalo jednostranná opatření týkající se

zdanění finančního sektoru. Přistoupily k různým daňovým systémům, daňovým základům a efektivním daňovým sazbám, které v rozdílném rozsahu uplatňují. EHSV se domnívá, že by měl být daňový základ pro tyto fiskální mechanismy harmonizován a že opatření k odstranění dvojího zdanění by měla být koordinována. Pokud by Komise takovou iniciativu přijala, měla by vzít v úvahu rozdílný dopad, jaký by mohla mít na jednotlivé členské státy, význam a velikost místních finančních trhů, stávající místní daňový rámec a nové daně, které členské státy případně uvalily na svůj finanční sektor v důsledku krize.

1.4 Nové daně, požadavky a předpisy by mohly mít širokou škálu dopadů na finanční systém a celou ekonomiku. Proto by měl být řádně zhodnocen jejich dopad na kapitálovou základnu a schopnost bank a finančních institucí hrát roli při poskytování finančních prostředků ekonomice a malým a středním podnikům obzvláště. Celková výše daňových příjmů pocházejících z finančního sektoru EU by měla být porovnána s

jinými odvětvími. Měly by být také zváženy dopady dodatečného zdanění na konkurenceschopnost finančních institucí EU v globálním měřítku.

1.5 Vzhledem k tomu, že tlak na likviditu a solventnost byl základním prvkem v předkrizovém období, doporučuje EHSV, aby nové daně uvalené na finanční instituce byly navrženy tak, aby braly v úvahu platební schopnost institucí a jejich způsobilost dostát novým kapitálovým požadavkům.

1.6 Komise by měla ve své studii o dopadu věnovat zvláštní pozornost zásadě proporcionality. Jde o to, že administrativní zátěž uvalená na tržní subjekty a finanční instituce v důsledku požadavků, které musí splňovat, by měla být úměrná základnímu účelu této nové daně. Pokud by Komise uvažovala o zavedení nové daně v rámci modelu daně z finančních transakcí (DFT), měla by usilovat o soulad s politikou vytvářenou v posledních letech, jejímž cílem je zjednodušit daňové postupy, jež představují překážku v poobchodní fázi. Pokud by uvažovala o zavedení daně z finančních činností (DFČ), potom by měl být daňový základ navržen tak, aby byl v souladu s informacemi, které jsou okamžitě přístupné finančním institucím ve stávajícím rámci finančního výkaznictví.

1.7 EHSV potvrzuje závěry a doporučení, které předložil ve svém stanovisku z 15. července 2010 a které hovořily pro zavedení DFT⁽¹⁾, a rád by zdůraznil, že vzhledem k riziku podněcování přesunu finančních činností do finančních center, která se nacházejí mimo území EU, by zavedení DFT na celosvětové úrovni mělo být upřednostňováno před DFT uplatňovanou pouze v rámci EU. Pokud se však ukáže, že zavedení DFT na celosvětové úrovni není proveditelné, bude EHSV uvažovat o přijetí DFT v rámci EU, a to s ohledem na výsledek hodnocení dopadu Evropské komise.

1.8 DFČ může mít podobné nedostatky jako DFT, včetně rizika přesunu. Součástí předběžné studie o dopadu Evropské komise by měla být i šetření tohoto druhu.

1.9 Zavedení nové daně založené na peněžních tocích a spadající mimo rámec DPH, aniž by byl dotčen nedostatečný režim osvobození od DPH, může pro finanční instituce znamenat vznik velmi složitého daňového systému. Proto má EHSV za to, s výhradou závěrů budoucí studie o dopadu Evropské komise, že pokud by nová daň uvalená na finanční sektor byla založená na peněžních tocích nebo podobných elementech, měla by potom Komise zhodnotit výhody jejího zasazení do rámce DPH s cílem zajistit tomuto odvětví administrativně snadnější přístup a ulevit mu od nevrátné DPH. Musí být věnována pozornost nechtěným následkům, jaké může uvalení daně na finanční sektor mít, konkrétně utváření alternativních systémů, které nepodléhají regulaci, dohledu a kontrole a které mohou následně způsobit vážné potíže.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k tématu Daň z finančních transakcí, Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 81.

1.10 Neměly by být opomíjeny dopady nové daně na konkurenceschopnost bankovního sektoru, jak vzhledem ke konkurenceschopnosti bankovního sektoru vůči sektoru nebankovnímu, tak schopnosti bankovního sektoru nadále uspokojovat finanční potřeby reálné ekonomiky. To je velmi důležité vzhledem k tomu, že se ekonomika snaží dostat z recese.

2. Souvislosti

2.1 V důsledku krize čelí národní vlády po celém světě dvojímu problému. Zaprvé potřebují nutně reformovat finanční a bankovní systém. Zadruhé potřebují nové zdroje příjmů.

2.2 Uvažuje se o řadě účelů této daně, včetně odstranění negativních externalit, konsolidace veřejných financí, účasti finančního sektoru při pokrývání nákladů, plnění závazků v rozvojovém světě a při boji proti změně klimatu, a vzhledem k tomu, že finanční sektor podléhá nedostatečnému zdanění, přinucení finančního sektoru podstatně a spravedlivě přispívat do veřejných rozpočtů. Prozatím je smysl zdanění finančního sektoru nadále vymezen dost široce a jeho podstata a mechanismy se stále zkoumají.

2.3 Dne 7. října 2010 Evropská komise uveřejnila sdělení k tématu budoucího zdanění finančního sektoru⁽²⁾, doplněné pracovním dokumentem útvarů Komise⁽³⁾, v nichž se uvažuje o dvou nástrojích:

— DFČ by měla být zavedena na úrovni EU s cílem zajistit příjmy do rozpočtů členských států a zároveň zajistit větší stabilitu finančních trhů. Komise se domnívá, že pečlivě stanovená a uplatňovaná DFČ by nadměrně neohrožovala konkurenceschopnost EU;

— na celosvětové úrovni Komise podporuje svoji myšlenku, že by DFT mohla umožnit financování mezinárodních výzev, jakými je rozvoj nebo klimatická změna.

2.4 Vzhledem k celosvětové systémové povaze finanční krize Komise rovněž navrhuje, aby bankovní daň měla odstrašující efekt, co se týče přijímání nadměrného rizika. Podle ní by vhodným způsobem doplnila reformy regulačních a kontrolních mechanismů, a to podporou výkonnosti, odolnosti a stability finančních trhů a omezením jejich volatility.

2.5 V rámci krizového managementu také Komise navrhla iniciativy zahrnující zřízení Fondu pro řešení problémů bank⁽⁴⁾, kterému se již EHSV věnoval ve svém stanovisku⁽⁵⁾.

⁽²⁾ KOM(2010) 549/5.

⁽³⁾ SEK(2010) 1166/3.

⁽⁴⁾ KOM(2010) 254 v konečném znění.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV o fondech pro řešení problémů bank, Úř. věst. C 107, 6.4.2011, s. 16.

3. Podstatný a spravedlivý příspěvek finančního sektoru veřejným financím

3.1 Vzhledem k tomu, jako roli hrály subjektu finančního sektoru v předkrizovém období, během něhož musely vlády poskytnout finančním institucím prostředky na jejich záchranu, převládá názor, že související náklady by neměly dopadnout na občany nebo ostatní odvětví. Tento postoj se odráží v cíli „přinutit finanční sektor podstatně a spravedlivě přispívat do veřejných rozpočtů“. V této souvislosti Komise plánuje zahrnout do své ekonomické studie podrobné hodnocení dopadu, v němž budou analyzovány různé možnosti zdanění, aby se dospělo k vyváženému návrhu.

EHSV doporučuje Komisi vypracovat přehled celkové výše daňových příjmů pocházejících z finančních institucí v rámci území EU, všech možných daní, které již společnosti působící v oblasti finančních služeb odvádějí. Taková studie by mohla vytvořit kvalitní obraz o platbách daní z příjmů právnických osob, nevratné DPH a dávkách odváděných za zaměstnance bankami v jejich pozici zaměstnavatelů. Odvody související se zaměstnanci by měly být mimo to začleněny jako ukazatel širšího hospodářského přínosu. Poté by mohlo být posouzeno, jestli existuje úměra mezi zdaněním bankovního sektoru a jeho přidanou hodnotou a jestli je celková výše zdanění bankovního sektoru nižší či vyšší v porovnání s dalšími klíčovými odvětvími. A nakonec by měl být proveden odhad součtu nové bankovní daně se současnou výší zdanění.

3.2 EHSV se domnívá, že pokud bude zavedeno zdanění finančního sektoru, taková studie by mohla umožnit zhodnocení jeho významu, jak pokud jde o rozsah uplatňování, tak pokud jde o efektivní daňovou sazbu. Měla by důkladně prozkoumat schopnost bank obnovit a posílit svou kapitálovou základnu a schopnost bank poskytovat finanční prostředky domácnostem a podnikům, zejména malým a středním podnikům, v EU.

3.3 Podle EHSV by návrhy týkající se způsobu, jakým by finanční sektor mohl přispívat k pokrytí nákladů případných budoucích krizí, neměly být projednávány odděleně od otázky širších změn v regulačním systému a rozsáhlé řady opatření zacílených na zmírnění pravděpodobnosti selhání finančního sektoru a jeho dopadů.

3.3.1 Zdanění finančního sektoru by bylo optimálně nastaveno tehdy, pokud by udržovalo ve vyváženém poměru cíl generování příjmů z daní na jedné straně a cíl omezení rizika na straně druhé.

4. Daň z finančních transakcí (DFT)

4.1 DFT by měla plnit několik funkcí, zejména: utlumit neproduktivní činnost na finančních trzích tím, že omezí spekulace a volatilitu a zároveň přivede finanční prostředky vlády zpět domů.

4.2 Evropský parlament přijal v březnu 2010 usnesení o dani z finančních transakcí a v březnu 2011 zprávu o inovativním financování na celosvětové a evropské úrovni⁽⁶⁾.

⁽⁶⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. března 2010 o dani z finančních transakcí – zajištění jejího fungování a návrh zprávy o inovativním financování na celosvětové a evropské úrovni (2010/2105(INI)).

4.3 Zavedením DFT veřejné orgány usilují o omezení počtu rizikových, spekulativních („společensky neprospěšných“)⁽⁷⁾ finančních transakcí. Také v ní mohou vidět pomůcku k zabránění toho, aby banky nenarostly do přílišných rozměrů nebo aby v budoucnu neprováděly příliš mnoho rizikových transakcí.

4.4 EHSV vyjádřil svůj postoj k DFT ve svém stanovisku z vlastní iniciativy týkajícím se daně z finančních transakcí a uvedl v něm tyto závěry a doporučení:

— prvořadým cílem DFT by měla být změna současného chování finančního sektoru tím, že se sníží krátkodobé spekulativní finanční transakce. Aktivita finančního sektoru by tímto způsobem mohly pracovat s využitím cenového mechanismu trhu. Očekávaného účinku by mohlo být dosaženo, kdyby DFT zasáhla největší měrou nejčastější transakce;

— druhým hlavním cílem DFT je získání peněz do veřejných rozpočtů. Tento nový zdroj výnosů by se mohl využít k podpoře hospodářského rozvoje v rozvojových zemích, financování politik v oblasti klimatu v rozvojových zemích nebo snížení břemene veřejných rozpočtů. Poslední z uvedených využití také znamená, že finanční sektor splatí veřejné subvence. V dlouhodobé perspektivě by výnosy měly poskytnout nový všeobecný zdroj veřejných příjmů.

4.5 Protože se z mnoha stran ozývají obavy z rizika přesunu v případě lokálního uplatňování daně, mělo by se usilovat o zavedení DFT, jak ji navrhuje Komise, nejprve na celosvětové úrovni. Pokud se však ukáže, že zavedení DFT na celosvětové úrovni není proveditelné, bude EHSV podporovat přijetí DFT v rámci EU, a to s ohledem na výsledek hodnocení Evropské komise.

4.6 EHSV se domnívá, že DFT by měla být navržena tak, aby bylo její vybírání ústředními depozitními orgány snadno proveditelné. Měly by být brány v úvahu potíže a náklady spojené s prováděním a vymáháním výběru obecné DFT, stejně jako právní nejistota, co se týče předpokládaných výběrčích daně pro mimoburzovní (over-the-counter – OTC) transakce s deriváty a cennými papíry neobchodovanými na burze.

4.7 A nakonec EHSV upozorňuje na to, že nadále existuje velká řada oblastí, kde dochází k vytváření offshore finančních center, která jsou charakteristická svou netransparentností, spojenou s bankovním tajemstvím, a nízkými nebo žádnými daňovými odvody. Vzhledem k tomu, jak je snadné v těchto místech zřídit finanční pobočky a jejich provozování prostřednictvím internetu, je nutné, aby spolu s přijetím DFT

⁽⁷⁾ *Taxing the Speculators*, <http://www.nytimes.com/2009/11/27/opinion/27krugman.html>.

došlo k povinnosti zveřejňovat mezinárodní účetní závěrky, ve všech jednotlivých zemích, a k účinné soudní a fiskální spolupráci.

5. Daň z finančních činností

5.1 Hlavním charakteristickým rysem DFČ oproti DFT je, že daň je ukládána společností finančního sektoru, zatímco DFT ukládá daň účastníkům finančního trhu. Kromě toho, zatímco DFT dopadá na obchodní činnost, která se soustřeďuje v několika málo finančních centrech, DFČ je zacílená na výnosy a zisky finančního sektoru, které jsou rozloženy rovnoměrněji.

5.2 Komise se s ohledem na zprávu MMF domnívá, že se zavedením dalšího zdroje, daně z finanční činnosti (DFČ), by bylo možné zlepšit zdanění finančního sektoru a zároveň omezit negativní externalitu.

5.3 Komise by v rámci návrhu DFČ mohla definovat daňový základ s odkazem na finanční výkaz.

5.4 Koncept by měl být pochopitelný v rámci stávajících účetních systémů, buď Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS) nebo místních obecně uznávaných účetních zásad (místní GAAP), jelikož některé finanční instituce se nemusejí řídit IFRS.

5.5 Pokud bude DFČ založená na peněžních tocích, mohlo by její zavedení ovlivnit likviditu a zdražit peněžní toky, vzhledem k tomu, že tlaky na likviditu byly základním elementem v předkrizovém období. Proto by bylo dobré, aby se při navrhování daňového základu DFČ obzvláště zohlednila platební schopnost institucí a jejich schopnost řídit se novými kapitálovými požadavky, stejně jako vztah mezi DFČ a DPH.

6. DPH

6.1 Podle Komise zavedení nové daně mimo jiné podporuje vyjmutí finančních služeb z platby DPH podle směrnice Rady 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty („směrnice DPH“).

6.2 EHSV by rád zdůraznil, že primárním důvodem pro vyjmutí je skutečnost, že je teoreticky i prakticky obtížné vyčíslit hodnotu finančních služeb poskytovaných bankami. To je především případ tradičních finančních zprostředkovatelských služeb týkajících se vkladů a úvěrů. Hodnota těchto služeb má podobu rozptylu mezi úroky z úvěrů a úroky z vkladů. Tato marže je obecným souhrnným ukazatelem zprostředkovatelských služeb poskytovaných bankami vkladatelům a dlužníkům, jenž nemůže být okamžitě vyhodnocen pro jednotlivé transakce za účelem uložení DPH nebo jiné formy nepřímé daně vztahující se k transakcím. Je obtížné vyvinout metodiku pro rozdělení této marže na jednotlivé transakce pro účel výběru DPH na základě fakturační metody. Podobné problémy se objevují u zdaňování pojištění a dalších typů finančních služeb, např. směnné transakce a obchodování s cennými papíry.

6.3 Vyjmutí finančních služeb z platby DPH souvisí s legislativou týkající se DPH a nulovým nebo omezeným nárokem na odečet DPH na vstupu. To znamená, že finanční instituce si nemohou plně odečíst DPH, která se jim promítla do vlastních výdajů, a představuje tak čistý náklad. Tyto skryté náklady související s DPH by mohly dosáhnout podstatně výše vzhledem k tomu, že outsourcované služby a transakce uvnitř skupiny mohou být postiženy kaskádovým efektem této daně.

6.4 Komise v roce 2007 vydala návrh směrnice týkající se reformy DPH v souvislosti s finančními službami založené na třech pilířích, včetně návrhu na možné zdanění finančních služeb. EHSV se domnívá, že diskuze o zdanění finančního sektoru by neměla být oddělována od návrhu na reformu DPH⁽⁸⁾.

6.5 EHSV je také znepokojen rozsahem DFČ a kumulativní zátěží této daně spolu s částkami souvisejícími s nevratnou DPH. I když může být navržena tak, aby se výslovně dotýkala hospodářských zisků a/nebo rizik, dopadá DFČ na celkový zisk a mzdy v té nejširší podobě (aditivní metoda DFČ). EHSV se domnívá, že pokud by byla nová daň založená na peněžních tocích nebo podobných elementech, potom by Komise měla zhodnotit výhody jejího zasazení do rámce DPH s cílem zmírnit dopad nevratné DPH, a tedy vyhnout se rostoucím hospodářským nákladům pro všechny hospodářské subjekty v Evropě.

V Bruselu dne 15. června 2011.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ KOM(2007) 746 a 747 v konečném znění.